

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 226/2018-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. júna 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou ADVOKÁT JUDr. Peter Timko spol. s r. o., Štefánikova trieda 6, Nitra, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Peter Timko, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 12 Co 56/2017 z 13. marca 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. júna 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na verejné prerokovanie veci podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 12 Co 56/2017 z 13. marca 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 16 C 207/2011-294 z 9. novembra 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zamietol žalobu sťažovateľa, ktorou sa domáhal určenia neplatnosti dobrovoľnej dražby z dôvodu, že sťažovateľ neuplatnil právo podaním žaloby proti všetkým zo zákona nerozlučným procesným spoločníkom na strane žalovaných a krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu, stotožniac sa so závermi okresného súdu.

3. Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie ním označených základných a iných práv rozsudkom krajského súdu tým, že krajský súd sa podľa neho nevysporiadal dostatočne a správne s jeho odvolacou námietkou, podľa ktorej postupom okresného súdu došlo k odňatiu reálnej možnosti sťažovateľa konať pred súdom, keďže žaloba bola prerokovaná na ústnom pojednávaní 9. novembra 2016 bez jeho prítomnosti. Okresný súd neakceptoval jeho ospravedlnenie sa z tohto pojednávania, hoci v účasti na tomto pojednávaní mu bránili vážne zdravotné problémy a jeho ospravedlnenie nebolo účelové, pretože je v pokročilom veku a užíval medikamenty, ktoré môžu ovplyvniť bdelosť, orientáciu a pozornosť. Taktiež sťažovateľ v odvolaní dôvodil, že ak by okresný súd prerokoval žalobu v jeho prítomnosti, mal by možnosť upraviť procesný okruh strán sporu, čo bolo hlavným dôvodom zamietnutia žaloby.

4. V podstatnej časti svojej sťažnostnej argumentácie sťažovateľ uviedol:

«Odvolací súd podľa názoru sťažovateľa rozhodol v rozpore s právnymi zásadami a súdnou praxou, ktoré sám cituje (najmä) v bode 17. odvolacieho rozsudku...

Odvolací súd sa spôsobom odôvodnenia odvolacieho rozsudku prikláňa k názorovej tendencii, že jediným dôvodom na odročenie pojednávania kvôli zdravotnému stavu strany je písomné vyjadrenie lekára. Súdna prax registruje názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), že zdravotný stav strany je dôvodom na odročenie pojednávania len ak je súdu preukázaný vyjadrením ošetrojúceho lekára, že strana nie je schopná bez ohrozenia svojho života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu zúčastniť sa pojednávania. Názory a závery súdnej praxe však nemožno absolutizovať, lebo

žiadna právna myšlienka vyslovená v okolnostiach určitej súdnej veci nie je spôsobilá detailne pokryť okolnosti inej súdnej veci...

V okolnostiach posudzovanej veci sťažovateľ včas a riadne oznámil prvoinštančnému súdu nespôsobilosť osobne prísť na pojednávanie (vytýčené na termín 9.11.2016). Pojem včas a riadne treba interpretovať s prihliadnutím na povahu zdravotnej prekážky u sťažovateľa. Užívanie medikamentózneho liečby, akú mal predpísanú sťažovateľ, so sebou prináša určitú mieru diskomfortu a spôsobuje zníženie schopnosti strany dôkladne vybavovať úradné záležitosti...

Je veľmi prísne znejúcou a na podmienky posudzovanej právnej veci mimoriadne tvrdou požiadavka, aby sťažovateľ ako (právny a medicínsky) laik za pomoci exaktných vyjadrovacích prostriedkov vyjadril podstatu a vážnosť panujúcej zdravotnej prekážky a navyše aj bezodkladne predložil písomnú lekársku správu s explicitným vyjadrením ošetrovujúcich lekárov...

Súdy ani len v zmienke neposkytli objasnenie, akými úvahami boli vedené pri závere, že prijímanie (dokladmi doloženej) medikamentózneho liečby nespôsobuje sťažovateľovi objektívnu prekážku osobne prísť na pojednávanie a hájiť svoje práva. V tomto smere považujeme argumentačnú odmlku za zlyhanie súdov, ktoré dosiahlo (resp. prekročilo) hranicu svojvôle...

Ústavou a dohovorom garantované právo strany na verejné prejednanie veci v osobnej prítomnosti strany patrí k elementárnym pilierom spravodlivého súdnictva. Súhlasíme s odvolacím súdom, že aj toto právo má určité ústavné limity, ale odvolací súd spolu s prvoinštančným súdom posunuli tieto limity do neprípustnej reštriktívnej roviny...»

5. Sťažovateľ na preukázanie namietanej nesprávnosti záverov krajského súdu pripojil k sťažnosti znalecký posudok č. 5/2018 od súdneho znalca [REDAKOVANÉ], MBA, ktorý podľa neho „nad všetky pochybnosti došiel najmä k týmto záverom: a) Sťažovateľ mal v čase pojednávania (vytýčeného na termín 9.11.2016) akútny zápal hrtana a priedušnice, predpísané užívanie antibiotík a nariadený domáci liečebný režim b) Nedodržanie domáceho liečebného režimu bolo spojené s reálnym rizikom ujmy na zdraví sťažovateľa. c) Domáce liečenie znamená v medicínskej terminológii to, že pacient má byť v pokojovom režime a minimalizovať fyzickú aktivitu...“.

6. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„I. Rozsudkom Krajského súdu v Nitre zo dňa 13.3.2018 č. k. 12Co/56/2017-499 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd na verejné prejednanie súdnej záležitosti.

II. Rozsudok Krajského súdu v Nitre zo dňa 13.3.2018 č. k. 12Co/56/2017-499 sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

III. Krajský súd v Nitre je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 325,42 € do rúk právneho zástupcu sťažovateľa.“

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho

základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

10. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

11. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

12. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo v samotných rozhodnutiach došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

13. Ústavný súd zvyrazňuje, že súčasťou práva na spravodlivé konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Túto požiadavku zvyrazňuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v tejto súvislosti najmä uviedol: „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad“ (napr. Georgidias c. Grécko z 29. 5. 1997, Recueil III/1997). Európsky súd pre ľudské práva zároveň tiež pripomína, že právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho konania považovaný za rozhodujúci (porovnaj napr. rozsudok vo veci Ruiz Torijo c. Španielsko z 9. 12. 1994, Annuaire, č. 303-B). Aj podľa judikatúry ústavného súdu odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. III. ÚS 209/04, IV. ÚS 112/05).

14. Vo vzťahu k záverom v napadnutom rozsudku krajského súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľa v podstatnej časti zhodnú s jeho odvolacou argumentáciou nevyhodnotil ako spôsobilú spochybníť ich ústavnú udržateľnosť a nezistil, že by posudzované rozhodnutie bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou či nedostatočne odôvodnené, a tým mohlo zakladať dôvod na zásah ústavného súdu v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy.

15. Ústavný súd v celom rozsahu odkazuje na veľmi podrobné a vyčerpávajúce odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorý uviedol:

„Súd prvej inštancie vo veci rozhodol na uvedenom pojednávaní už za účinnosti Civilného sporového poriadku postupujúc v súlade s ustanovením § 183 ods. 1 CSP, podľa

ktorého pojednávania sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Pojednávania môže byť návrh strany odročený len vtedy, ak sa strana alebo jej zástupca z dôležitých dôvodov nemôže dostaviť na pojednávania a zároveň od nich nemožno spravodlivo žiadať, aby sa na pojednávaniach nechali zastúpiť. Súd prvej inštalácie aplikoval ustanovenie § 183 ods. 4 CSP, podľa ktorého ak súd zistí, že stranou uvedený dôvod na odročenie pojednávania nie je dôležitý, bezodkladne o tom upovedomí stranu, ktorá odročenie navrhla; strana, ktorá navrhuje odročenie pojednávania, je povinná uviesť telefónne číslo alebo elektronickú adresu, na ktorú ju možno upovedomiť o rozhodnutí súdu o jej návrhu na odročenie pojednávania. Ustanovenie § 157 ods. 1 CSP súdu ukladá povinnosť, aby vec rozhodol rýchlo a hospodárne, spravidla na jednom pojednávani. Podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. To však neznamená, že súd za žiadnych okolností nemôže konať bez prítomnosti účastníka, prípadne, že je povinnosťou súdu vyhovieť každej žiadosti o odročenie pojednávania. Podľa § 180 CSP po vyvolaní veci súd zistí, či sa dostavili osoby, ktoré boli na pojednávania predvolané; ak sa tieto osoby nedostavili, hoci boli riadne predvolané a absentuje žiadosť o odročenie pojednávania alebo súd uvádzané dôvody odročenia nepovažuje za dôležité, súd rozhodne, že sa pojednávania bude konať v ich neprítomnosti, a otvorí pojednávania. Pre legitímne pojednávania v neprítomnosti účastníka teda musia byť splnené súčasne dve podmienky - účastník bol riadne predvolaný a absentuje žiadosť účastníka o odročenie pojednávania z dôležitého dôvodu. Posledná podmienka je splnená nielen vtedy, ak účastník nepožiada o odročenie pojednávania, ale aj vtedy, ak požiada, ale existenciu dôležitého dôvodu na odročenie pojednávania nepreukáže. O podstatnosť takéhoto dôvodu posudzuje príslušný súd...

Posúdenie dôležitosti dôvodu na odročenie pojednávania posudzuje súd podľa konkrétnych okolností prípadu a môže ich preveriť len zo skutočností, ktoré sú mu známe v čase posudzovania predmetnej žiadosti o odročenie termínu pojednávania (obdobne aj Najvyšší súd SR v uznesení sp. zn. 1Obdo/19/2014). Ak je dôvodom na odročenie pojednávania zdravotný stav strany sporu alebo jeho zástupcu, návrh na odročenie pojednávania musí obsahovať aj vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že jeho zdravotný stav neumožňuje účasť na pojednávaniach. Za takéto vyjadrenie sa považuje vyjadrenie

ošetrojúceho lekára na lekárskom potvrdení, že daná osoba trpí nepriaznivým zdravotným stavom. Ak však návrh na odročenie pojednávania neobsahuje takéto vyjadrenie ošetrojúceho lekára, nemôže súd žiadosti vyhovieť a môže pojednávať v neprítomnosti strany sporu. Za účinnosti predchádzajúceho procesného predpisu (OSP) ak bol dôvodom na odročenia pojednávania zdravotný stav účastníka konania alebo jeho právneho zástupcu, predmetný návrh musel obsahovať vyjadrenie ošetrojúceho lekára, že zdravotný stav osoby neumožňuje účasť na pojednávaní a že nie je schopný bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu sa zúčastniť predmetného súdneho pojednávania vytyčeného konajúcim súdom na určitý termín. Vo všeobecnosti skúma súd dôležitosť dôvodu, ktorým je odôvodňovaná žiadosť o odročenie pojednávania, z hľadiska okolnosti, ktorú uviedol žiadateľ, a môže ich preveriť len zo skutočností, ktoré sú mu známe v čase posudzovania tejto žiadosti. Dôležitý dôvod mohol byť vyvodzovaný len zo skutočností, ktorá je vo vzťahu k prebiehajúcemu súdnemu konaniu a nariadenému pojednávaniu so zreteľom na všetky okolnosti vážna (svojou povahou znemožňujúca každej strane sporu za rovnakých okolností účasť na súdnom pojednávaní), súčasne ospravedlniteľná (všeobecne prijímaná ako odpustiteľná), nepredvídateľná (nepredvídaná alebo neočakávaná), neodvrátiteľná (neumožňujúca strane sporu prijať opatrenie prekonávajúce príčinu neúčasti na pojednávaní) a náhla (vzhľadom na časové súvislosti nedovoľujúca uskutočniť kroky vedúce k účasti na pojednávaní). V rozhodovacej praxi súdov sa choroba preukázaná lekársky uznanou práceneschopnosťou považuje za dôležitý dôvod (obdobne judikát R 31/95). Zdravotný stav strany sporu (fyzickej osoby) je dôvodom na odročenie pojednávania, ak je súdu včas preukázaný vyjadrením lekára, že konkrétna osoba nie je schopná bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu zúčastniť sa pojednávania (obdobne judikát R 132/2014)...

Na základe vyššie uvedeného odvolací súd urobil záver, že súd prvej inštancie z procesného hľadiska postupoval v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, keď dôvody prezentované žalobcom na odročenie pojednávania neuznal za také, ktoré by boli právne významné pre to, aby pojednávanie (stanovené dopredu s časovým odstupom mesiac a pol) muselo byť odročené. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že lekárske predpisy a výmenný poukaz na kožné vyšetrenie nemohli byť dostačujúcimi dôvodmi na ospravedlnenie neúčasti žalobcu na pojednávaní, pretože

neosvedčovali také závažné zdravotné dôvody, pre ktoré by sa žalobca nemohol pojednávania zúčastniť. Neskôr podaná námietka žalobcu, že je dôchodca, a preto mu lekár nevystavil potvrdenie o práceneschopnosti, neobstojí, lebo na preukázanie zlyhania zdravotného stavu znemožňujúceho osobnú účasť na súdnom pojednávaní nemusí byť vystavený doklad o práceneschopnosti, ale postačuje akékoľvek dôveryhodné lekárske potvrdenie, preukazujúce takú závažnosť zdravotného stavu, pre ktorú sa konkrétna fyzická osoba skutočne nemôže dostaviť na súd a pojednávanie absolvovať. K tomu odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že v danej veci išlo o prvé uskutočnené pojednávanie, pričom žaloba - ako je vyššie uvedené - bola podaná ešte v roku 2011 a žalobca neustále niekoľkokrát žiadal o odročenie pojednávania z dôvodu návrhov na prikázanie veci inému súdu ako aj zo zdravotných dôvodov, čo v dobe niekoľkých rokov súd aj akceptoval. Vzhľadom na to, že po 5 rokoch od podania žaloby sa malo uskutočniť prvé pojednávanie (neberúc do úvahy nariadenie pojednávania na deň 21.05.2013, ktoré sa nekonalo pre vznesenú námietku žalobcu o zaujatosti sudcov Okresného súdu Nitra), súd prvej inštancie pre nedostatočne podloženú žiadosť o odročenie pojednávania podľa § 180 CSP správne rozhodol, že bude pojednávať v neprítomnosti žalobcu.“

16. Keďže ústavný súd nezistil možnosť porušenia sťažovateľom označených práv rozsudkom krajského súdu, odmietol jeho sťažnosť z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

17. Vzhľadom na to, že sťažnosť ako celok bola odmietnutá, bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa formulovanými v petite jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júna 2018